

Ylivertainen uskollisuus Kristusta kohtaan

”Ja te isännät, kohdelkaa samoin orjianne älkääkää uhkaillko heitä. Tiedättehän, että teillä ja heillä on taivaassa sama isäntä, joka ei tee eroa ihmisten välillä.” (Ef. 6:9.)

Avaintekstit:

Ef. 6:1–9;
Mark. 10:13–16;
Kol. 3:21;
1. Piet. 2:18–25;
2. Kor. 5:10;
Kol. 3:24, 25.

Vuonna 2018 eräs esine herätti paljon huomiota Yhdysvaltain pääkaupungissa Washington D.C:ssä sijaitsevassa maailman suurimmassa raamatunvaihteisessa museossa, Museum of the Biblessa. Kyseinen esine oli lyhennetty Raamattu, jonka tarkoituksena oli esittää uskon perusasiat, mutta niin, että siitä oli poistettu kaikki kohdat, jotka kannustivat orjia kapinaan. Tästä vuonna 1808 julkaistusta tekstistä ei puuttunut vain kohtia sieltä täältä. Yhdeksänkymmentä prosenttia Vanhasta testamentista ja viisikymmentä prosenttia Uudesta testamentista puuttui. Raamatun 1189 luvusta vain 232 oli jätetty jäljelle.

Kohdat, jotka näennäisesti vaikuttivat tukevan orjuutta ja joissa ei evankeliumin ilosanomaa näytä olevan, oli jätetty kokonaan ennalleen, mukaan lukien sellaiset usein väärinkäytetyt tekstit, kuten: ”Orjat, totelkaa maallisia isäntiänne. Pelätkää ja kunnioittakaa heitä ja palvelkaa heitä vilpittömin sydämin, niin kuin Kristusta.” (Ef. 6:5.)

Tänä päivänä, meidän ajassamme ja kulttuurissamme, tärkeä haasteemme on lukea Ef. 6:1–9 koko pelastuskertomuksen näkökulmasta sellaisena kuin kertomus on ilmoitettu läpi koko Raamatun. Mitä me voimme oppia katsoessamme, miten Paavali soveltaa evankeliumin arvoja oman aikansa vääristyneisiin sosiaalisiin rakenteisiin?

9.9. Pääkonferenssin (kansainvälisen adventtikirkon keskuksimiston) ulkolähetysten erityisuhrilahja: Uusien lähetystyömuotojen tukeminen
Tämä tutkistelu on sapatiksi 9.9.2023

NEUVOJA LAPSILLE

Mitä neuvoja Paavali antaa lapsille, ja millä Vanhan testamentin teksteillä hän perustelee neuvonsa? (Ef. 6:1-3. Ks. myös Matt. 18:1-5, 10; Mark. 10:13-16.)

Kyetäksemme täysin arvostamaan Paavalin lapsille antamia neuvoja meidän täytyy kuvitella, miten hänen kirjittänsä on luettu kodeissa kokoontuvien seurakuntien keskuudessa kuokoistavalla Efesoksen metropolialueella. Sana "lapset" (kreik. ta tekna) voi viitata hyvin laajaan ikäjakaumaan, sillä lapset pysyivät isänsä hallintavallan alaisuudessa, kunnes isä täytti 60 vuotta (kreikkalaisessa perinteessä) tai kunnes isä kuoli (roomalaisessa perinteessä). Joka tapauksessa nämä lapset ovat vielä sen verran nuoria, että ovat vanhempiensa ohjauksen alaisia (Ef. 6:4), mutta kuitenkin tarpeeksi vanhoja ollakseen myös jo itsenäisiä Kristuksen seuraajia.

Paavali vetoaa siis kristillisissä seurakunnissa jumalanpalvelukseen osallistuviin lapsiin, että nämä tottelisivat ja kunnioittaisivat vanhempiaan "Herraa [eli Kristusta] totellen". (vrt. Ef. 5:22; Ef. 6:4, 5, 7-9). Meitä kutsutaan tässä (Ef. 6:1-3) kunnioittamaan lapsiamme Kristuksen opetuslapsina ja ottamaan heidät mukaan jumalanpalveluksiin aktiivisina osallistujina. Tämä raamatunkohta antaa meille perustan, jolle rakentaa vanhemmuuttamme ja lasten parissa tekemäämme työtä.

Paavalin käsky totella ei ole ehdoton. Silloin kun vanhempien käskyt "ovat ristiriidassa Kristuksen vaatimusten kanssa, tulee lasten totella Jumalaa, niin vaikeaa kuin se voikin olla, ja luottaa siihen, että hän vastaa seurauksista" (KI 274).

Paavali päättää lapsille antamansa kehotuksen lainaamalla viidettä käskyä, mikä kertoo siitä, kuinka suuren arvon hän antaa kymmenelle käskylle uskoven ohjenuorana (tämä näkyy selvästi Ef. 4:1-6:9, mutta erityisesti Ef. 4:25, 28; Ef. 5:3-14). Hän aloittaa lainauksen ("Kunnioita isääsi ja äitiäsi", Ef. 6:2), mutta keskeyttää sen omalla välihuomautuksellaan ("on ensimmäinen käsky, johon liittyy lupaus", Ef. 6:2), jonka jälkeen hän antaa lainauksen loppuosan ("jotta menestyisit ja eläisit kauan maan päällä", Ef. 6:3). Viides käsky todistaa, että vanhempien kunnioittaminen on osa Jumalan suunnitelmaa ihmisten menestykseksi. Vanhempien kunnioittaminen, vaikka nämä ovatkin epätäydellisiä, edistää terveyttä ja hyvinvointia.

NEUVOJA VANHEM- MILLE

Vertaa Ef. 6:4 ja Kol. 3:21. Minkä perusteen Kol. 3:21 antaa sille, ettemme ärsyttäisi lapsiamme?

Sirakin kirja, joka oli Paavalin aikoihin yleisesti saatavilla oleva juutalainen teksti, antaa neuvoja isille siitä, kuinka kohdella poikiaan: "Joka poikaansa rakastaa, piiskaa häntä usein; - Hellittele lastasi, niin saat kauhistella häntä, hulluttele, niin joudut murehtimaan. - - Kurita poikaasi, näe vaivaa hänen vuokseen, ettet joutuisi kärsimään hänen huonosta käytöksestään." (*Sirakin kirja* 30:1, 9, 13, 2007 käännös.)

Paavalin neuvoissa on hyvin erilainen sävy. Hän antaa ensin isille kiellon: "älkää herättäkö lapsissanne vihaa", jonka jälkeen hän antaa myönteisen käskyn: "vaan kasvattakaa ja ojentakaa heitä Herran tahdon mukaan" (Ef. 6:4). Paavalin aikoihin lapset olivat laillisesti isänsä vallan alla. Lapset olivat isänsä omaisuutta. Isillä oli oikeus määrätä lapsilleen ankaria, väkivaltaisia rangaistuksia, jopa kuolemanrangaistuksia. Itse asiassa isän valta lapsiinsa nähden ylitti jopa isännän vallan orjiinsa nähden. Paavali ei hyväksy tällaista valankäyttöä, vaan hän rohkeasti selventää ja muokkaa perhe-suhdemallia. Koska ihmisten ylin uskollisuus kuuluu aina Kristukselle, Paavali kehottaa kristittyjä isiä harkitsemaan uudeleen valankäyttöään, sillä lapset, joita on provosoitu vihaan, ovat epäedullisessa asemassa kasvamaan "Herran kurissa ja nuhteessa" (Ef. 6:4; VKR).

"Isät ja äidit, kotona teidän tulee edustaa Jumalan luonteenlaatua. Teidän tulee vaatia kuuliaisuutta, ei uhkaavilla sanoilla vaan ystävällisellä, rakastavalla tavalla. - - Olkaa miellyttäviä kotona. Hillitkää jokainen sana, joka nostattaisi esiin epäpyhää kiivautta. 'Ja te isät, älkää herättäkö lapsissanne vihaa' [Ef. 6:4] on jumalallinen määräys. - - Jumalan sanassa ei anneta minkäänlaista lupaa vanhempien ankaruuteen tai sortoon lapsiaan kohtaan eikä myöskään lasten tottelemattomuuteen vanhempiaan kohtaan. Sekä kotielämää että kansakuntien hallintaa koskevat Jumalan lait kumpuavat sydäimestä, joka on täynnä ääretöntä rakkautta." (CG 259.)

Vaikka tämän päivän tekstit käsittelevät vanhempia ja lapsia, mitä periaatteita voimme löytää niistä siihen, miten meidän pitäisi kohdella kaikkia ihmisiä?

ORJUUS PAAVALIN AIKONA

Lue orjille ja isännille suunnatut ohjeet: Ef. 6:5-9; Kol. 3:22-4:1; 1. Kor. 7:20-24; 1. Tim. 6:1, 2; 1. Piet. 2:18-25. Miten tiivistäisit tekstien sanoman?

On hätkähdyttävää huomata Paavalin kirjoittavan kristityille orjanomistajille sekä kuvitella kristittyjä orjia ja heidän kristittyjä isäntiään istumassa yhdessä Efesoksen kotikirkoissa. Orjuus kreikkalais-roomalaisessa maailmassa poikkesi merkittävästi myöhemmistä orjuuden muodoista. Tuon ajan orjuus ei keskittynyt tiettyyn etniseen ryhmään. Kaupungeissa palveleville orjille saatettiin tarjota koulutusmahdollisuuksia, ja he saivat työskennellä arkkitehteinä, lääkäreinä ja filosofeina. Toisinaan heille tarjottiin vapautta tietyn palvelusajan jälkeen, joskin monet eivät koskaan päässeet vapauteen. Yrityksenä tunnustaa tämä käytäntö joissakin raamatunkäännöksissä kreikan sana *dulos* ('orja') on käännetty sanalla "palvelija" (ks. Ef. 6:5-8, VKR).

Silti orjuus on aina kaikissa kulttuureissa ja kaikissa olosuhteissa pahuutta, jota ei voi perustella. Jumala tuomitsee orjuuttajat äärettömän oikeudenmukaisuutensa mukaisesti. Voimme olla tästä kiitollisia.

Entisen orjan Pubililius Syruksen huudahdus on koskettava: "Kauniimpaa on kuolla kuin tulla alennetuksi orjaksi." Kokonaistilanteen huomioiden 'orja' on sopivampi käännös sanasta *dulos*, sillä eliväthän he isäntänsä uhkailun alla (Ef. 6:9).

Orjuus oli aina läsnä oleva paha Paavalin maailmassa. Hän ei käsittele orjuutta yhteiskunnallisena uudistajana, vaan pastorina, joka neuvoo, miten uskovien tulisi suhtautua senhetkisiin realiteetteihin. Hän ohjaa heidät luomaan visiota yksittäisten uskovien muutoksesta, jolla olisi myöhemmin laajempia vaikutuksia koko yhteiskuntaan: "Hänen visionsa ei ollut se, että Rooman valtakunnassa isännät vapauttaisivat orjansa. Hänen visionsa koski muuta kuin juridista orjien vapauttamista. Se koski sitä, että luotaisiin veljellinen yhteys perustuen siihen, että kaikki uskovat on adoptoitu Jumalan lapsiksi. - - yhteiskunnallinen vallankumous tapahtuisi seurakunnassa, Kristuksen ruumiissa, paikallisella tasolla, kristittyjen kotiseurakunnissa ja heidän omissa kotitalouksissaan." - S. McKnight, *The Letter to Philemon* (Gran Rapids, MI: Eerdmans Publishing Company, 2017), s. 10, 11.

KRISTUKSEN ORJIA

Mitä Paavali vaatii kristityiltä orjilta heille antamisaan ohjeissa? Ef. 6:5-8.

Paavali pyytää kristittyjä orjia tottelemaan isäntiään ja tarjoamaan näille sydäimestä lähtöisin olevaa laadukasta palvelusta. Toistuvasti hän pyytää heitä tekemään suuren vaihdon. Heidän ei tule asettaa isäntäänsä Kristuksen edelle tarjoten tälle uskollisuutta, joka kuuluu vain Kristukselle. Sen sijaan heidän on vaihdettava sitoutumisensa ja uskollisuutensa kohteeksi Kristus, heidän Herransa, jolle he tarjoavat sydäimestä kumpuavaa, erinomaista palvelua. Kannustaessaan tämän olennaisen vaihdon tekemiseen Paavali tarjoaa uuden kristillisen käsityksen isännän ja orjan välisestä suhteesta.

Huomaa ne useat tavat, joilla Paavali taivuttelee heitä tällaisen vaihdon tekemiseen:

- Paavali nostaa isännät alas jalustalta kutsumalla heitä "maalliseksi isänniksi" ja viittaamalla todelliseen taivaalliseen isäntään (Ef. 6:5).
- Orjien tulee pelätä ja kunnioittaa isäntiään ja palvella heitä vilpittömin sydämin, "*niin kuin Kristusta*" (Ef. 6:5, kursiivi lisätty).
- Paavali sanoittaa vaihdon kaikkein selvimmin kehottaessaan kristittyjä orjia tarjoamaan aulista palvelustaan ei isäntiensä, vaan Kristuksen palvelijoina (Ef. 6:6).
- Palvellessaan heidän tulee noudattaa "Jumalan tahtoa" koko sydäimestään ja osoittaa altis palveluksensa hänelle (Ef. 6:6).
- Paavali pyytää heitä tekemään työnsä auliisti "niin kuin palvelisitte Herraa, ettekä ihmisiä" (Ef. 6:7).

Auliista palveluksestaan kristityt orjat voivat odottaa täyttä palkkiota Kristukselta tämän tullessa takaisin. He ovat tehneet työnsä hänelle ja voivat odottaa häneltä palkanmaksua. Miten lohdullinen ajatus tämän kammottavan käytännön uhreiksi joutuneille. Orjasta saattaa tuntua, ettei hänen maallinen isäntänsä arvosta häntä tai kohtelee häntä jopa kaltoin (vrt. 1. Piet. 2:19, 20). Uskovalla orjalla on kuitenkin tarkkaavainen isäntä, joka huomaa jokaisen, "joka tekee hyvää" (Ef. 6:8), ja tarjoaa heille varman palkkion.

Mitä periaatteita voimme ammentaa Paavalin sanoista koskien suhtautumistamme toisiin ihmisiin?

ISÄNNÄT, JOTKA OVAT ORJIA

Paavalin orjille suunnatuissa loppusanoissa, ”olipa hän orja tai vapaa” (Ef. 6:8), sana ”vapaa” viittaa isäntiin. Paavali siirtyykin neuvomaan heitä nähden orjat ja isännät tasavertaisina Kristuksen edessä tuomiolla (vrt. 2. Kor. 5:10; Kol. 3:24, 25).

Jos olisit orjanomistaja, joka kuuntelee Efesolaiskirjeen lukemista kotiseurakunnassaan, miten reagoisit tähän orjiesi läsnä ollessa annettuun neuvoon? Ef. 6:9.

Paavali antaa orjanomistajille kehotuksen, joka ilmentää jyrkkää vastakohtaisuutta, joka vallitsee heidän ja Kristuksen välillä. Heillä isäntien (kreik. hoi kyrioi) oli tapana uhkailla orjiaan, kun taas taivaan ”isäntä” (kreik. ho kyrios), Kristus, ”ei tee eroa ihmisten välillä”.

Paavali kehottaa isäntiä kohtelemaan orjiaan samoin, mikä varmasti järkytti heitä. Heidän tulee osoittaa orjilleen hyvää tahtoa, jonka perustana on heidän uskollisuutensa Kristusta kohtaan. Vastaavaa Paavali pyysi myös orjilta (Ef. 6:5–8). Hän käskee isäntiä lopettamaan orjiensa uhkailun, joka oli yleistä tuona aikana, jolloin isännät saivat määrätä monenlaisia rangaistuksia, mm. pieksämisen (1. Piet. 2:20, VKR), seksuaalisen pahoinpitelyn, myymisen eteenpäin (ero rakkaista), raskasta pakkotyötä, nälkiinnyttämistä, kahleita, polttomerkinän tai jopa kuoleman. Jumala tuomitsee heidän niiden takia.

Paavali antaa kehotuksilleen kaksi perustetta, joiden tarkoituksena on saada orjanomistajat katsomaan oman silloisten sosiaalisten rakenteiden ulkopuolelle: 1. He ja heidän orjansa ovat kaikki yhden isännän orjia (”Tiedättehän, että teillä ja heillä on taivaassa sama isäntä”, Ef. 6:9; vrt. Kol. 4:1); 2. Taivaallinen isäntä tuomitsee puolueettomasti. Koska hän kohtelee orjina pidettyjä tasavertaisesti muiden kanssa, niin tulee heidänkin tehdä (vrt. Filem. 15, 16).

Paavalin käyttämä kieli oli varmasti rohkaisevaa kristityille orjille: adoptio (Ef. 1:5); lunastus (Ef. 1:7); perintö (Ef. 1:11, 14; Ef. 3:6); nouseminen valtaistuimelle Jeesuksen kanssa (Ef. 2:6); kuuluminen Jumalan perheeseen (Ef. 2:19; vrt. Ef. 3:14, 15) sekä Kristuksen ruumiiseen (Ef. 3:6; Ef. 4:1–16).

Ef. 6:5–9 aktivoi kaiken kirjeen aiemman opetuksen koskemaan myös orjien ja isäntien välisiä suhteita, mukaan lukien puhetta koskevat ohjeet (Ef. 4:25–32) ja seksuaalietiikkaan liittyvät neuvot (Ef. 5:1–14).

KERTAUS

Lisäaineistoa: Paavalin kunnioitus lapsia kohtaan kanssauskovina (Ef. 6:1–3) korostaa, miten huolissaan meidän tulisi olla tavoista, joilla lapsia kohdellaan nykymaailmassa. Hänen isille osoittamansa sanat (Ef. 6:4) panevat pohtimaan vastuutamme vanhempina. Hänen orjille ja erityisesti orjanomistajille antamia ohjeita (Ef. 6:5–9) on vaikeampi soveltaa, koska sen ajan sosiaalinen rakenne poikkeaa niin paljon omasta yhteiskunnastamme, jossa ymmärrämme, että orjuus *kaikissa muodoissaan* on yksi suurimmista moraalisisista pahuuksista. Silti, koska sanat ovat innoitettuja sanoja ja osa Raamatua, meidän tulee pohtia, kuinka soveltaa niitä aikaamme. Ensimmäisen vuosisadan Efesoksen uskovien tavoin meilläkin on etuoikeus soveltaa evankeliumin painottamia arvoja ihmissuhteisiimme. Seuraavat kysymykset auttavat niiden edistämisessä.

Keskustelunaiheita:

1. Mitä meille merkitsee se, että rakkaus lapsia kohtaan on mainittu yhdeksi todisteeksi siitä, että kansa on valmis Heran tuloa varten? Luuk. 1:17 (jossa lainataan Mal. 3:24).
2. Paavalin kunnioitus lapsia kohtaan nostaa pintaan tärkeän kysymyksen: Mikä on meidän velvollisuutemme ulottaa Kristuksen huolenpitoa niihin, jotka ovat varhaislapsuudessaan kokeneet väkivaltaa, seksuaalista hyväksikäyttöä ja häpeää? Jos otamme huomioon tutkimukset haitallisten lapsuudenkokemusten syvällisistä vaikutuksista lapseen, mikä on vastuumme heitä kohtaan? (Ks. Adverse Childhood Experiences (ACEs), 'haitalliset lapsuudenkokemukset' (ei suom.) osoitteesta: <https://www.cdc.gov/violenceprevention/>.)
3. Kristuksen huolenpito ja Paavalin kunnioitus lapsia kohtaan velvoittaa seurakunnankin hoivaamaan ja suojelemaan piirissään olevia lapsia. Millä tavoin? Mitä järjestelyjä ja menettelyjä tarvitaan, että se onnistuisi?
4. Paavalin neuvoja orjille ja heidän isännilleen (Ef. 6:5–9) sovelletaan usein työntekijöiden ja työnantajien välisiin suhteisiin. Millä tavoin se on tarkoituksenmukaista? Mitä vaaroja siihen liittyy?
5. Orjuutta esiintyy edelleen. Yli 40 miljoonaa ihmistä elää orjuudessa (ks. <http://www.globalslaveryindex.org/>). Mikä on meidän velvollisuutemme orjuutettuja Jumalan poikia ja tyttäriä kohtaan?